

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/103/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114209286
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2114209286.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobcov: 1/ A. B. C., nar. XX. XXXXXXX XXXX, trvalý pobyt D. XXXX/X E., F., 2/ G. H. C., nar. XX. XXXXXXX XXXX, trvalý pobyt I. J. XXXX/X, F., 3/ maloletý I. C., nar. XX. XXXXXXX XXXX, trvalý pobyt J. D. XXXX/X E., F., zastúpený zákonným zástupcom žalobcom 1/, všetci žalobcovia 1/ až 3/ zastúpení: SOPKO LEGAL s.r.o., Paulínska 7523/24, Trnava, IČO: 47 631 741, proti žalovanej: HYDROTOUR, cestovná kancelária, a.s., Nám. SNP 14, Bratislava, IČO: 31 371 981, zastúpenej advokátom: JUDr. Július Jánošík, Klincová ul. č. 35, Bratislava, o zaplatenie 534,90 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 5. mája 2021 č. k. 18C/140/2014 – 341 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Trnava z 11. júla 2022 č. k. 18C/140/2014 – 386, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ spoločne a nerozdielne sumu 348,50 eur s úrokom z omeškania vo výške 5,5 % ročne zo sumy 348,50 eur od 1.9.2013 do zaplatenia a vo výroku II. o náhrade trov konania, v spojení s dopĺňacím rozsudkom, p o t v r d z u j e .

II. Žalobcovia 1/, 2/, 3/ majú voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie vyhovujúcim výrokom I. uložil povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ spoločne a nerozdielne sumu vo výške 348,50 eur, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,5 % ročne od 1.9.2013 do zaplatenia (I.) a žalobcom 1/ až 3/ priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II.). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 517 ods. 2, § 563, § 741i ods. 1, 2, § 741j ods. 1, § 740k ods. 1, 2, 3 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanoveniam Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov od 1.2.2013. Vecne argumentoval podľa odôvodnenia už právoplatného rozsudku odvolacieho súdu v obdobnej veci (rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 10Co/25/2017-247 zo dňa 30.4.2018) a skutkovo zdôvodnil nespornou skutočnosťou uzavretia zmluvy o obstaraní zájazdu medzi stranami konania dňa 31.1.2013, ktorá má spotrebiteľský charakter. Práva a povinnosti cestovnej kancelárie vo vzťahu k objednávateľovi sú regulované ustanoveniami § 741a a nasl. Občianskeho zákonníka, s ktorou úpravou súvisí i zákon č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, do ktorého bola transponovaná Smernica Rady 90/314/EHS z 13.6.1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb (U. v. ES L 158, 23.6.1990), ďalej len „Smernica“. Z preambuly Smernice vyplýval zámer zabezpečiť ochranu spotrebiteľa v prípade, že nie sú plnené dohodnuté služby, za ktoré druhá zmluvná strana ako zodpovedný subjekt za škodu voči spotrebiteľovi zodpovedná. Článok 5 bod 1 Smernice je výsledkom

kompromisu medzi zodpovednosťou založenou na objektívnom princípe (t. j. zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie) a zodpovednosťou založenou na subjektívnom princípe. Bod 2 článku 5 Smernice umožňuje zodpovednému subjektu zbaviť sa zodpovednosti z výslovne vymedzených dôvodov a súčasne pripúšťa vyvinenie sa, vo vzťahu k predpokladom, za účelom preukázania, že zodpovedný subjekt za škodu nezodpovedá. Takáto kombinácia zodpovednostných princípov sa prejavila aj v konštrukcii ustanoveniam § 741j ods. 1 O. z.

2. Podľa záverov súdu prvej inštancie zodpovednosť za škodu má základ v porušení povinností vyplývajúcich zo zmluvného dojednania, pričom musí byť daná príčinná súvislosť medzi porušením zmluvných povinností a vzniknutou škodou. Uplatňuje sa tiež pravidlo, podľa ktorého ak príkazník zverí vykonanie príkazu inému, zodpovedá, akoby príkaz vykonal sám (zmluva o obstaraní zájazdu je začlenená v rámci príkaznej zmluvy, § 726 O. z.). Porušenie povinností cestovnej kancelárie môže spočívať v neplnení alebo vo vadnom plnení služieb cestovného ruchu, ktoré tvoria zájazd, najmä vo vzťahu k ubytovaniu, ktorého nedostatky môžu spočívať v zmene, v horšej kvalite alebo kategórii ubytovania. Žalovaná v prejednávanom prípade ako cestovná kancelária v priebehu zájazdu zmenila podstatnú podmienku zájazdu, poskytnutím iného (náhradného) hotela, na inom mieste. V konaní nebolo sporné, že zmluvne dohodnutým miesto pobytu bol hotelový komplex K. L. Resort and SPA 5*, preferovaný ako hotel pre rodiny s deťmi, čomu mal zodpovedať väčší počet atrakcií, i veľkosť hotela. Voľba konkrétneho letoviska pre rodinu s deťmi má osobitnú dôležitosť a výber konkrétneho hotela je preto zásadný. V posudzovanej veci súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo strany žalovanej došlo k porušeniu povinností zo zmluvy o obstaraní zájazdu, ktoré svojou intenzitou spôsobili na strane žalobcov vznik ujmy, znemožnením užívať komplex služieb dohodnutého hotelového zariadenia, v dôsledku požiaru z technických príčin poskytovateľa služieb, pretavením elektrických káblov. Jednalo sa o technickú poruchu, ku ktorej došlo v neskorých nočných hodinách (cca 1 hodinu pred polnocou), teda v čase nočného kľudu a spánku, kedy nastala evakuácia (podľa výpovede delegáta, vo vstupnej časti hotela bola mierna dymová clona, stlmené osvetlenie, zrejme núdzové, pred hotelom sa zhromaždilo veľké množstvo asi 1000 ľudí, obslužného personálu hotela, s ktorými sa žalobcovia v nočnom oblečení sústreďovali za účelom premiestnenia do iného hotela, vzdialeného 2 kilometre). K porušeniu povinností došlo v priebehu krátkodobého osemdňového pobytového zájazdu, po uplynutí jeho prvej polovice. Vzhľadom na intenzitu a trvanie narušenia zájazdu bolo nutné konštatovať vznik nároku žalobcov aj na náhradu nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v narušení dovolenkového pobytu, zmarením zážitkov a očakávaní (pokazenie a stratu radosti z dovolenky). Náhradné služby, osobitne pri kratších pobytových zájazdoch, nie sú spôsobilé kompenzovať vzniknutú nemajetkovú ujmu.

3. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia poukazovalo na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Simone Leitner C-168/00, ktoré interpretovalo v Smernici obsiahnutý pojem škoda tak, že tento zahŕňa okrem samotnej škody aj ujmu na nehmotných statkoch, vrátane psychickej ujmy, vyvolanej nesplnením alebo vadným plnením záväzku. V Súdnom dvore prejednávanej veci tiež neexistovala vnútroštátna norma, výslovne priznávajúca náhradu škody z titulu sklamania spojeného so stratou radosti z dovolenky, a preto súd členského štátu Európskej únie položil predbežnú otázku, či ustanovenie čl. 5 Smernice zahŕňa aj nároky na náhradu nemajetkovej ujmy. Súdny dvor Európskej únie odpovedal pozitívne, že z uvedeného článku vyplýva, že cestujúci má právo na náhradu všetkých škôd, ktoré utrpel v dôsledku nedodržania ustanovení zmluvy, vrátane škody nemajetkového charakteru (tzv. strata radosti z dovolenky). Zodpovednosť cestovnej kancelárie preto zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy za zmarenie dovolenky (tzv. strata radosti z dovolenky).

4. Súd prvej inštancie konštatoval, že právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Zmluva o fungovaní Európskej únie (čl. 288 ods. 3) zaväzuje členské štáty na taký výkon ich činností, ktorým sa zabezpečí dosiahnutie výsledku očakávaného Smernicou. Vnútroštátny súd je preto povolaný na výklad vnútroštátneho práva vo svetle účelu Smernice, aby sa dosiahol výsledok ňou sledovaný (porov. rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie Pfeiffer a ďalší C-397/01 až 4033/01; uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo 156/2017). Súd prvej inštancie zdôraznil, že povinnosť eurokonformného výkladu vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov Európskej únie sa nepochybne vzťahuje i na výklad pojmu škoda, zahrňujúca náhradu nemajetkovej ujmy, vyplývajúcej z nesplnenia alebo nedostatočného plnenia služieb podľa zmluvy o obstaraní zájazdu. Takýto výklad nepredstavuje výklad proti doslovnému jazykovému zneniu zákona. Ak existuje potreba zabezpečenia konformity konkrétnej vnútroštátnej normy s právom Európskej únie, je sudcovské vyplnenie medzier prostredníctvom extenzívneho výkladu, legitímne a súčasne aj nevyhnutné (porov.

rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 156/2017). Súdny dvor Európskej únie v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 (bod 116) vyslovil, že ak umožňuje vnútroštátne právo použitím vlastných metód výkladu ustanovenie zákona vykladať za určitých okolností tak, že bude možné sa vynúť rozporu s inou normou vnútroštátneho práva, je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ sledovaný Smernicou. Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 akceptoval rozšírenie pojmu škoda na zdravie prostredníctvom eurokonformného výkladu použitého všeobecnými súdmi, aj na náhradu nemajetkovej ujmy. Uvedené závery boli preto dôvodom na odlišný postup súdu prvej inštancie od rozhodnutí súdov označených žalovanou stranou.

5. V prejednávanej veci preto vnútroštátne právo umožňovalo pomocou eurokonformného výkladu pojmu škoda dosiahnuť účel sledovaný Smernicou, priznaním náhrady škody nemajetkovej ujmy (súčasťou škody sú nielen ujmy majetkovej povahy, ale aj imateriálneho charakteru, napr. bolesti, sťaženie spoločenského uplatnenia), i s poukazom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (rozhodnutie Simone Leitner C-168/00, Axel Walz C-63/09). Povinnosť vnútroštátnych súdov vykladať vo svetle komunitárnych noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (Smernicu), ale tiež národné právo ako celok, keďže sú povolané k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc, tzv. nepriamy účinok smerníc (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-106/89 Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA., C-334/92 Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial alebo C-91/92 Paola Faccini Dori a Recrep SRL). Naplnenie aj tretieho predpokladu zodpovednosti za škodu, a to príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti cestovnej kancelárie a vznikom ujmy bolo v danej preukázané, keďže k vzniku nemajetkovej ujmy došlo v dôsledku porušenia záväzku žalovanej, poskytnúť riadne plnenie (komplexné služby) dojednané zmluvou o obstaraní zájazdu v hotelovom komplexe K. L. Resort and SPA 5*.

6. Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie poukázal na základné kritériá určenia tejto výšky, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Situácia súvisiaca so vzniknutým požiarom, trvajúca približne 15 hodín, bola čo do intenzity nepochybne vážnym narušením pobytového zájazdu žalobcov. Poskytnutie pomoci cestovnou kanceláriou bolo jej elementárnou povinnosťou. Nejednalo sa tu o bežné nedostatky zájazdu, ale o mimoriadne okolnosti, ktoré svojou intenzitou odôvodňovali eurokonformný výklad Smernice vo vzťahu k výkladu pojmu škoda, zahŕňajúcu tiež právo na imateriálnu ujmu. Vzhľadom k tomu priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za stratu radosti z dovolenky nebolo v rozpore ani so závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky, vyjadrenými v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 228/2016, (vychádzajúcimi zo záveru, že okolnosti ním posudzovaného prípadu neodôvodňovali širší výklad Smernice, teda že iba s ohľadom na existenciu Smernice nebolo možné právo na imateriálnu ujmu sťažovateľom priznať).

7. Vzhľadom na významnú intenzitu narušenia pobytového zájazdu, v dôsledku čoho boli žalobcovia vystavení stretu, panike, chaosu, presunu v nočných hodinách bez osobných vecí, s následným návratom a sťahovaním do náhradného hotela, prenášaní batožiny, vrátane realizácie evidenčných záznamov, nutnosti adaptácie a nespokojnosti so zmeneným hotelovým zariadením, teda stavom, ktorý svojím charakterom a intenzitou bol spôsobilý narušiť vnímanie dovolenkového pobytu i v bezprostredne nasledujúce dni (teda okrem 15 hodín od vypuknutia požiaru do presťahovania sa do náhradného hotela, aj ďalšie dni do konca zájazdu). Prvé tri dni (a prevažná časť štvrtého dňa) pobytu v hotelovom zariadení predstavovali obdobie plnenia dohodnutých služieb zahrnutých do objednaného zájazdu a v nasledujúcom období bol krátkodobý 8-dňový pobytový zájazd výrazne narušený, čo nepochybne viedlo k znepríjemneniu zostávajúcej doby pobytového zájazdu. Za účelom naplnenia požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, celková výška nemajetkovej ujmy bola ustálená súdom prvej inštancie vo výške zodpovedajúcej 15% z celkovej ceny zájazdu (t.j. zo sumy 2.323,30 eur), teda 348,50 eur. Zohľadnená bola i skutočnosť, že sa jednalo o rodinu s maloletým dieťaťom vo veku blížiacemu sa 6 rokov a preferovanie hotela s označením pre rodiny s deťmi bolo rozhodujúcim kritériom z hľadiska výberu hotelového zariadenia žalobcami. Zmena miesta pobytu hotelového zariadenia, v dôsledku vyššie uvedeného mala preto intenzívnejší a významnejší dopad z hľadiska ujmy zasahujúcej do práva žalobcov. V zostávajúcej časti uplatnenej nemajetkovej ujmy bola žaloba zamietnutá ako neprimerane vysoká.

8. Rozhodujúce sú pritom vždy individuálne okolnosti prípadu, najmä výška ceny zájazdu, druh zájazdu (pobytový zájazd s maloletým dieťaťom v hoteli 5*), vyššie opísaná intenzita a trvanie narušenia zájazdu, ako i zohľadnenie celkovo uplatňovaných nárokov voči zodpovednému subjektu. Ujma na nehmotných

statkoch predstavujúca stratu radosti z dovolenky znamená kľúčové odškodnenie z hľadiska významu a zmyslu dovolenkového pobytu, s ktorým sa spájajú pozitívne očakávania, zážitky a dovolenkové spomienky, s cieľom relaxu a regenerácie síl v mimopracovnom období. Ide o časové obdobie (dovolenka, prázdniny), ktoré nemožno nahradiť (čas odpočinku býva spravidla obmedzený). O to intenzívnejšie je vnímanie krátkodobého pobytového zájazdu, ako tomu bolo v danom prípade (7 nocí/8 dní), ktorý bol vo svojej druhej polovici mimoriadnym spôsobom narušený. Žalovaná bola vyzvaná na plnenie listom zo dňa 14.8.2013 s poskytnutou lehotou do 31.8.2013, a preto nasledujúcim dňom sa dostala do omeškania s plnením uplatňovaného nároku. V prevyšujúcej časti bola nedôvodná žaloba zamietnutá. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z.z. v znení neskorších predpisov). Vychádzal zo zásady úspechu vo veci, ktorú je treba uplatniť i na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, keďže ho nemožno ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu (znaleckej činnosti). Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, pričom výška nároku je druhotná a nadväzujúca. Žalobcov v predmetnej veci preto bolo nevyhnutné považovať za plne procesne úspešných, pretože mali plný úspech čo do základu uplatneného nároku na zľavu z ceny zájazdu a tiež náhradu nemajetkovej ujmy, pričom výška plnenia, vyplývajúca z tohto ich procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. Žalobcom bol preto priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, a to z prisúdenej sumy. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Doplniacim rozsudkom súd prvej inštancie doplnil výrok napadnutého rozhodnutia o zamietnutie žaloby v zostávajúcej časti uplatňovaného nároku.

9. Proti tomuto rozsudku vo vyhovujúcej časti, ako aj v časti o náhrade trov konania, podala včas odvolanie žalovaná, navrhujúc jeho zmenu zamietnutím žaloby a priznaním nároku na náhradu trov konania. Odvolanie odôvodnila existenciou inej vady, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci. Súd prvej inštancie podľa jej názoru priznal právo na náhradu nemajetkovej ujmy s poukazom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, ktoré sa vo svojich rozhodnutiach len všeobecne venujú aplikácii európskeho práva súdmi SR. Neprihliadol pritom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, ktoré aplikáciu európskeho práva vo vzťahu k nárokom zo zmluvy o obstaraní zájazdu riešia odlišne. Žalovaná uviedla, že nerozporuje záver vyplývajúci z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie Simone Leitner C-168/00, podľa ktorého by sa smernice mali vykladať eurokonformne, teda aj predmetná Smernica by mala byť vykladaná tak, že priznáva spotrebiteľom popri nároku na náhradu škody aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Namietala však, že na základe uvedeného záveru súd prvej inštancie priamo aplikoval Smernicu, čo je v rozpore so zásadami výkladu práva Európskej únie. Hoci vyššie súdne autority vyjadrili názor, že nemajetkovú ujmu nie je možné spotrebiteľom priznať, súd prvej inštancie nevysvetlil, prečo sa od tohto právneho posúdenia odchýlil. Následne citovala z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/189/2011 (na ktorý reflektoval rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/468/2014).

10. Žalovaná pokračovala poukazom na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 228/2016, ktorý sa stotožnil so záverom krajského súdu v súvislosti s implementáciou Smernice. Právo na imateriálnu ujmu v Občianskom zákonníku výslovne upravené nebolo a širší výklad Smernice okolnosti daného prípadu, ktoré neboli výnimočné, neodôvodňovali. Nebolo tak možné iba s ohľadom na existenciu Smernice právo na imateriálnu ujmu sťažovateľom priznať. Ustanovenie čl. 5 Smernice je potrebné vykladať tak, že zaručuje spotrebiteľovi nárok na náhradu imateriálnej (nemajetkovej) ujmy, ktorú utrpel ako následok nespĺnenia alebo vadného plnenia povinnosti, pričom škodou sa rozumie zásah do telesnej alebo majetkovej sféry človeka, ako aj zásah do jeho psychickej integrity. Smernica nevyklúčila imateriálny aspekt škody a jej cieľom bolo vytvoriť pojem, ktorý by kryl aj imateriálnu stránku. Tento záver zodpovedal i rozsudku Súdneho dvora Európskej únie Simone Leitner C-168/00. Smernica však nemôže mať priamy účinok, pretože ide o horizontálny vzťah medzi sťažovateľmi a cestovnou kanceláriou. Ak krajský súd zistil nesúlad slovenskej právnej úpravy so Smernicou a vysvetlil, z akých dôvodov Smernica nemá priamy účinok a zaoberal sa i overením, či by výkladom vnútroštátneho práva nemohol dospieť k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy sťažovateľom (nepriamy účinok Smernice), jeho postup Ústavný súd SR považoval za dostatočne odôvodnený a záver ústavne konformný.

11. Podľa odvolacej argumentácie žalovanej náhrada nemajetkovej ujmy za stratu pôžitku z dovolenky nemôže byť priznaná na základe iných právnych noriem slovenského právneho poriadku, pričom zák. č. 281/2001 Z. z. je jedinou normou, ktorou sa preberá predmetný právny akt Európskych spoločností a Európskej únie (takouto normou nie je ani zákon o ochrane spotrebiteľa, ako ani ustanovenie Obchodného zákonníka o nekalej súťaži). Pokiaľ súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vyslovil záver, že žalobcovia majú nárok na finančné zadostučinenie (náhradu nemajetkovej ujmy z titulu straty radosti z dovolenky), na základe eurokonformného výkladu zákona o zájazdoch a ustanovenia § 741a a nasl. O. z., ktoré normy *lex specialis* upravujú práva a povinnosti zmluvných strán, došlo tým k porušeniu práva na súdnu ochranu. Smernica je aktom sekundárneho komunitárneho práva a je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba foriem a prostriedkov sa ponecháva vnútroštátnym orgánom. Aby sa žalobcovia mohli domáhať priameho uplatnenia Smernice v súvislosti so slovenským právnym poriadkom, musela by Smernica spĺňať podmienky priameho účinku, čo preukázané nebolo. Tento priamy účinok sa ani nemôže týkať vzťahov vzniknutých medzi fyzickou osobou a právnickou osobou, keďže by sa jednalo o horizontálny priamy účinok, ktorý je v prípade smerníc vylúčený. Žalovaná ďalej poukázala na odbornú literatúru a rozhodnutia týkajúce sa priamej účinnosti Smernice (ktorej sa možno dovolávať, ak štát Smernicu neimplementoval v stanovenej dobe a ak Smernica nestanovuje povinnosti jednotlivcom).

12. Z článku 5.2 ods. 3 Smernice vyplýva, že každý členský štát môže stanoviť ohraničenie zodpovednosti za škodu spôsobenú neprimeraným poskytnutím zájazdu. Vzhľadom k tomu, že v právnej úprave zmluvy o zájazdoch ani v Občianskom zákonníku nie je uvedené, že by dodávateľ zájazdu bol povinný uhradiť nemajetkovú ujmu, podľa názoru žalovanej sa javí, že ide o ohraničenie prípustné Smernicou a náhradu nemajetkovej ujmy je možné požadovať len v prípadoch ustanovených zákonom (§ 13 O. z.). V Smernici sa nevyskytuje pojem nemajetková ujma. Smernica stanovuje cieľ zodpovednosti organizátora zájazdu za škodu, pričom pojem škoda nedefinuje. Je preto na členskom štáte, aby tak urobil. Žalovaná poukázala aj na definíciu škody v ustanovení § 442 Občianskeho zákonníka (uhrádza sa skutočná škoda, a to, čo poškodenému ušlo, ušlý zisk). Nemajetková ujma sa podľa Občianskeho zákonníka uhrádza iba pri škode spôsobenej úmyselným trestným činom pri porušení alebo ohrození práva duševného vlastníctva alebo pri zásahu do občianskej cti. Zdôraznila, že súdy pri svojej rozhodovacej činnosti musia postupovať v súlade s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP). Podľa názoru žalovanej súd prvej inštancie uvedeným spôsobom nepostupoval.

13. Žalovaná namietala v odvolaní vo vzťahu k náhrade trov konania, že výška nárokov plne závisela na posúdení a úvahe súdu. Žalobcovia si uplatnili zľavu z ceny zájazdu, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Nárok z ceny zájazdu si pritom uplatnili vo väčšom rozsahu ako im prináležal vzhľadom na cenu zájazdu, jednotlivých služieb, ich rozsah a dĺžku počas ktorej im služby neboli riadne poskytované. Ustanovenie § 741k O. z. jasne špecifikuje nároky a rozsah v akom si ich žalobcovia môžu uplatniť titulom zľavy z ceny zájazdu. To že si uplatnili viac ako bol ich nárok, nemôže byť v neprospech žalovanej. Rovnako tak nemôže byť na škodu žalovanej ani neúspech žalobcov pri uplatnení nemajetkovej ujmy. Priznanie nároku na náhradu trov konania v rozsahu väčšom ako bol úspech strany sporu umožňovala predchádzajúca právna úprava (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Zb.), ktoré ustanovenie však nový procesný poriadok neprevzal. Aktuálna procesná právna úprava neumožňuje súdu prvej inštancie zohľadniť dopad voľnej úvahy súdu na sporový úspech strany.

14. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu navrhli rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť. Argumentovali, že ak súd v rozsudku podporne poukázal na Smernicu pri výklade pojmu škoda, nemožno to vyhodnotiť tak, že Smernici priznal priamy horizontálny účinok a že nárok na imateriálnu ujmu by nemal svoj základ v slovenskom právnym poriadku. Súd prvej inštancie pojem škoda vykladal eurokonformne a v súlade s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci Simone Leitner C-168/00. Skutočnosť, že Smernica nemá priamy horizontálny účinok nezabavuje všeobecný súd povinnosti vykladať slovenské právo v súlade s cieľmi Smernice. Žalobcovia sa nestotožnili s názorom žalovanej o transponovaní Smernice spôsobom, že by priznanie nároku na náhradu imateriálnej ujmy bolo vylúčené (výkladom pojmu škoda). Aby výklad žalovanej obstál by muselo platiť, že špeciálne ustanovenie o zmluve o zájazde by priznanie imateriálnej ujmy výslovne vylučovalo, alebo by obsahovalo komplexnú úpravu nárokov z porušenia povinností obstarávateľa zájazdu, z ktorej by bolo zrejmé, že ustanovenia *lex generalis* sa neaplikujú. Zo zákona č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, ako aj ustanovenia § 741a a nasl. O. z. je zrejmé, že tieto neupravujú odlišným spôsobom výklad pojmu škoda (nepredstavujú špeciálnu právnu úpravu pojmu škoda), ako ani nevylučujú priznanie imateriálnej ujmy. Ak ustanovenia o zmluve

o zájazde výslovne neuvádzajú pojem imateriálnej ujmy, nemožno uvedené vykladať tak, že Smernica bola implementovaná spôsobom, ktorým by boli ohrozené nároky z porušenia povinností obstarávateľa zájazdu tak, že priznanie imateriálnej ujmy by bolo neprípustné.

15. K pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu žalobcovia odkázali na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 6/2017. Dali do pozornosti, že žalovaná v posudzovanej veci nepoukázala na žiadne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktoré by bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR, a ani na existenciu viacerých opakujúcich sa rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, z ktorých by bolo možné ustálenú rozhodovaciu prax vyvodiť. Žalovaná označila len ojedinelé rozhodnutie Krajského súdu v Nitre, posúdené rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, ako aj rozhodnutím Ústavného súdu SR (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sa pritom otázkou imateriálnej ujmy v odôvodnení ani nezaoberalo, odkázalo len na odôvodnenie súdov nižšieho stupňa). Keďže súd prvej inštancie pre absenciu ustálenej rozhodovacej praxe všeobecných súdov sa nestotožnil s argumentáciou obsiahnutou v žalovanej označených rozhodnutiach, pri posudzovaní možnosti výkladu pojmu škoda analogicky poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 156/2017. Žalobcovia ďalej uviedli, že hoci Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, kedy zásada úspechu sa uplatňovala aj na konania, v ktorých výška plnenia závisela aj od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, aj v takýchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku a nemožno ho preto zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Výška škody, resp. nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v takomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci, keďže ten, sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku (Števec, M., Dulák, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II.; Fekete, I. Občiansky zákonník.; Krajčo, J. Občiansky zákonník pre prax.; Fiala, J., Kindl, M. a kol.; Eliáš, K. a kol.; Občiansky zákonník.; Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulman, M. a kol.).

16. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

17. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý vecne správne rozhodol. Vzhľadom na potrebu vysporiadať sa s odvolacími námietkami uvádza nasledovné.

18. V prejednávanej veci žalovaná namietala priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, argumentujúc neprípustnosťou jej priznania podľa právneho poriadku Slovenskej republiky.

19. Jedným z predpokladov zodpovednosti cestovnej kancelárie, ako obstarávateľa zájazdu, za škodu spôsobenú neplnením alebo vadným plnením služieb cestovného ruchu, ktoré tvoria zájazd (vo vzťahu k ubytovaniu môžu nedostatky spočívať v zmene, v horšej kvalite, prípadne kategórii ubytovania) je vznik škody, ktorá môže mať nielen materiálny charakter, ale zahŕňa aj nemajetkovú ujmu (v dôsledku neplnenia alebo vadného plnenia dohodnutých služieb), predstavujúcu tzv. stratu radosti z dovolenky. Národný zákonodarca upravil zodpovednosť obstarávateľa zájazdu za vznik škody v dôsledku neplnenia si zmluvných povinností (ako tomu bolo aj v prejednávanej veci), pričom otázku zbavenia sa zodpovednosti za škodu zo strany cestovnej kancelárie reguloval v ustanovení § 741j O. z. (v znení do 31.12.2018).

20. Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Simone Leitner proti TUI Deutschland GmbH & Co. KG, zo dňa 12. marca 2002, C-168/00, interpretovalo v Smernici Rady 90/314/EHS z 13.6.1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb (U. v. ES L 158, 23.6.1990, nahradená od roku 2018 novou smernicou), obsiahnutý pojem škoda tak, že tento zahŕňa okrem samotnej škody aj ujmu na nemotných statkoch, vrátane psychickej ujmy, vyvolanej nesplnením alebo vadným plnením záväzku. Vo veci pritom neexistovala vnútroštátna právna norma, explicitne umožňujúca priznanie náhrady škody

z titulu sklamaní spojeného so stratou radosti z dovolenky a preto súd členského štátu Európskej únie položil predbežnú otázku Súdnemu dvoru Európskej únie, či ustanovenie čl. 5 Smernice zahŕňa aj nároky na náhradu nemajetkovej ujmy. Súdny dvor odpovedal, že z článku 5 Smernice vyplýva, že cestujúci má nárok na náhradu všetkých škôd, ktoré utrpel v dôsledku nedodržania ustanovení zmluvy zo strany organizátora, vrátane náhrady škôd nemajetkového charakteru. Konkrétne právo na náhradu škody nemateriálnej povahy tzv. stratu radosti z dovolenky (nemajetkovú ujmu mala pritom údajne utrieť maloletá cestovateľka v dôsledku nekvalitných služieb, týkajúcich sa ochorenia nákazy salmonelou, v dôsledku čoho maloletá trpela do konca zájazdu neprijemnými príznakmi tohto ochorenia, ktoré sa prejavili približne v polovici zájazdu).

21. Zodpovednosť cestovnej kancelárie, vyplývajúca z nesplnenia alebo nedostatočného plnenia služieb podľa zmluvy o obstaraní zájazdu, v spojení s judikatúrou Súdného dvora Európskej únie týkajúcou sa výkladu pojmu škoda v Smernici, preto zahŕňa okrem náhrady materiálnych výdavkov aj odškodnenie za zmarenie dovolenky, tzv. stratu radosti z dovolenky. Súd prvej inštancie tak dospel k správne právnemu záveru, že žalobcom prislúcha určité spravodlivé zmiernenie následkov vzniknutej ujmy, tzv. strata radosti z dovolenky ako náhrada škody nemajetkovej povahy.

22. Podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom alebo na základe takejto zmluvy, preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú potom prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Ustanovenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie (čl. 288 ods. 3) zaväzuje členské štáty na taký výkon ich činností, ktorým sa zabezpečí dosiahnutie výsledku očakávaného Smernicou. Vnútroštátny súd bol preto povolaný na výklad vnútroštátneho práva vo svetle účelu Smernice, aby sa dosiahol výsledok ňou sledovaný. Súdny dvor Európskej únie vo veci Pfeiffer a ďalší C-397/01 až 4033/01 zdôraznil, že požiadavka výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Európskej únie sa síce v prvom rade týka vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie Smernice, no neobmedzuje sa iba na výklad týchto ustanovení, ale vyžaduje, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy vnútroštátne právo ako celok a posúdil do akej miery ho možno použiť spôsobom, ktorý nevedie k výsledku odporujúcom Smernici (bod 115); teda vnútroštátne súdy musia vnútroštátne právo čo v najväčšej možnej miere vykladať v zmysle znenia a účelu Smernice, aby bol dosiahnutý výsledok, ku ktorému Smernica smeruje, berúc do úvahy i výkladové metódy (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 156/2017).

23. Smernice EÚ ako typové kategórie predpisov sekundárneho práva, sú podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie záväzné pre každý členský štát, ktorému sú určené, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba foriem metód sa ponecháva vnútroštátnym orgánom. Smernica nie je právne perfektná a jej vykonanie si vyžaduje transpozíciu na vnútroštátnej úrovni. V zásade sa rozlišujú dva druhy účinku (aplikácie) smerníc, a to priamy účinok, na základe ktorého vznikajú subjektom práva a povinnosti, a nepriamy účinok, ktorý spočíva v možnosti účastníka žiadať, aby v konkrétnom prípade súd uplatnil tzv. eurokonformný výklad vnútroštátneho práva v súlade s ustanovením smernice. Vyžaduje sa, aby vnútroštátne súdy urobili všetko, čo je v ich právomoci, berúc do úvahy celé vnútroštátne právo a uplatniac ich výkladové metódy, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť predmetnej smernice a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným smernicou, porov. rozsudok ESD z 24. januára 2012, C-282/10, Maribel Dominguez proti Centre informatique du Centre Ouest Atlantique a Préfet de la région Centre, ods. 27 (uvedené odznelo v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 156/2017).

24. Materiálne chápanie škody bolo preto potrebné prispôbiť právu Európskej únie (porov. Axel Walz C-63/09) a tento pojem vykladať autonómne, teda zahrnúť do neho aj také nároky, ktoré vnútroštátne právo výslovne nezaraďuje medzi nároky na náhradu škody v úzkom slova zmysle, ak ich podstata je podobná, teda majú občianskoprávny charakter a vznikajú v dôsledku porušenia práva. Občiansky zákonník v šiestej časti (Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie) pritom kladie škodu aj do polohy nemateriálnej. Dokazuje to § 444 O. z., podľa ktorého pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia. V tomto zmysle pojem škoda teda vykazuje aj nemateriálne znaky. Takéto ponímanie pojmu „škoda“ je aj v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, či Medzinárodného súdu OSN (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 156/2017).

25. Extenzívny výkladový postup pojmu škoda v prejednávanej veci umožňoval záver, že aj nemajetkovú ujmu možno zahrnúť pod pojem škoda, a to bez toho, aby došlo k popretiu jeho jazykového vyjadrenia (doslovného jazykového znenia zákona). Zákaz výkladu contra legem vyjadruje totiž zákaz výkladu smernice v zrejmom rozpore so znením príslušného vnútroštátneho ustanovenia. Predmetný výklad tu nepresahuje ani možnosť jazykového významu pojmu.

26. V neposlednom rade Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 akceptoval rozšírenie pojmu škoda na zdravie prostredníctvom eurokonformného výkladu použitého všeobecnými súdmi, aj na náhradu nemajetkovej ujmy a nezistil žiaden dôvod na konštatovanie ústavnej arbitrárnosti.

27. V právnej praxi SR bol už riešený výkladový problém týkajúci sa definície pojmu škoda (v súvislosti so zákonom č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení, zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení), i v uvedenom prípade sa vychádzalo z chápania škody v komunitárnom práve (porov. R 61/2018).

28. Súdu prvej inštancie prináležalo overiť, či môže dospieť k výkladu vnútroštátneho práva (zohľadňujúc vnútroštátne právo ako celok), uplatnením výkladových metód, k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným Smernicou (podľa čl. 5 Smernice členské štáty sú povinné prijať opatrenia na zabezpečenie, aby organizátor alebo maloobchodník ako zmluvná strana boli zodpovední spotrebiteľovi za riadne vysporiadanie záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy).

29. Ujma na nehmotných statkoch predstavujúca stratu radosti z dovolenky znamená kľúčové odškodnenie z hľadiska významu a zmyslu dovolenkového pobytu, s ktorým sa spájajú pozitívne očakávania, zážitky a dovolenkové spomienky, s cieľom relaxu a regenerácie síl v mimopracovnom období. Ide o časové obdobie (dovolenka, prázdniny), ktoré nemožno nahradiť a o to intenzívnejšie je vnímanie krátkodobého pobytového zájazdu, ako to bolo v danej veci, ktorý bol vo svojej druhej polovici mimoriadnym spôsobom narušený.

30. Ustanovenia upravujúce zodpovednosť cestovnej kancelárie zo zmluvy o obstaraní zájazdu (§ 741a až § 741k Občianskeho zákonníka v znení do 31.12.2018) by mali byť preto vykladané nielen ako regulujúce zodpovednosť za majetkovú škodu, ale vzhľadom k judikatúre Súdneho dvora Európskej únie aj zodpovednosť za nemajetkovú ujmu.

31. S poukazom na vyššie uvedené žalovaná nedôvodne namietala, že súd prvej inštancie priamo aplikoval Smernicu. Ako vnútroštátny orgán aplikácie práva bol súd povinný usilovať sa o eurokonformný výklad vnútroštátneho práva, t. j. jeho výklad v súlade so Smernicou, aby sa tak zabezpečil reálny účinok Smernice. Výklad národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc predstavuje tzv. nepriamy účinok smerníc (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie Marleasing SA C-106/89, Von Colson a Kamann C-14/83).

32. Žalovaná v odvolaní tiež konštatuje, že Smernica síce stanovuje cieľ zodpovednosti obstarávateľa zájazdu za škodu, ktorý pojem však nedefinuje. Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí Simone Leitner proti Tui Deutschland Gmb H & Co. KG C-168/00 však poskytol výklad článku 5 Smernice Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb, a to v zmysle, že priznáva spotrebiteľom právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z nesplnenia povinnosti alebo nesprávnym poskytovaním služieb tvoriacich balík dovolenkových služieb. V kontexte uvedeného súd prvej inštancie preto správne aplikoval aj judikatúru Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-168/00 Simone Leitner proti Tui Deutschland Gmb H & Co. KG.

33. Nejednalo sa preto o prípad povoleného ohraničenia kompenzácie v zmysle čl. 5.2 ods. 3 Smernice 90/314/EHS. Nemohol obstať ani zužujúci výklad žalovanej v odvolaní, poukazujúci i na definíciu škody obsiahnutej v Občianskom zákonníku (§ 442 O. z.).

34. Napokon v dôsledku legislatívnych zmien (zákonom č. 170/2018 Z. z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene

a doplnení niektorých zákonov) došlo aj k explicitnému vyjadreniu práva spotrebiteľa na primeranú náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku podstatného porušenia zmluvy o zájazde, za ktoré zodpovedá cestovná kancelária (§ 23 ods. 1).

35. Žalovaná v odvolaní poukázala na čl. 2 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého je právna istota stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. V tejto súvislosti označila žalovaná nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 228/2016 zo dňa 19.4.2016 (týkajúci sa veci prejednáwanej Krajským súdom v Nitre sp. zn. 9Co/189/2011 z 1.12.2011 a rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 468/2014 z 24.8.2015), v ktorom mal byť vyjadrený záver, že objednávateľovi zájazdu nemožno priznať náhradu nemajetkovej ujmy, a to ani na základe eurokonformného výkladu práva.

36. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia Najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia Najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. (porov. R 71/2018).

37. Žalovaná v prejednáwanej veci neoznačila žiadne neskôr vydané rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktoré by akceptovalo, či vecne nadviazalo na označené rozhodnutie. V odvolaní citovala konštatovanie Ústavného súdu SR v označenom rozhodnutí, že ustanovenie Smernice je potrebné vykladať tak, že zaručuje spotrebiteľovi nárok na náhradu imateriálnej (nemajetkovej) ujmy, ktorú utrpel ako následok nesplnenia alebo vadného plnenia povinnosti, pričom škodou sa rozumie zásah do telesnej alebo majetkovej sféry človeka, ako aj zásah do jeho psychickej integrity. Smernica nevytláčila imateriálny aspekt škody a jej cieľom bolo vytvoriť pojem, ktorý by kryl aj imateriálnu stránku. Tento záver zodpovedal i rozsudku Súdneho dvora Európskej únie s 12.3.2002 Simone Leitner C-168/00.

38. Súčasne však Ústavný súd SR skonštatoval, že pokiaľ krajský súd zistil nesúlad v slovenskej právnej úprave so Smernicou a vysvetlil, z akých dôvodov Smernica nemá právny účinok, a zaoberal sa i overením, či by výkladom vnútroštátneho práva nemohol dospieť k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy sťažovateľom (nepriamy účinok smernice) hoci s negatívnym výsledkom, jeho postup bol dostatočne odôvodnený a záver ústavne konformný. Krajský súd v označenom rozhodnutí uzavrel, že pokiaľ by zvažoval širší výklad Smernice, najmä článku 5, okolnosti daného prípadu, ktoré neboli výnimočné, by neodôvodňovali takýto postup.

39. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí (odsek 33) však odôvodnil, prečo priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za stratu radosti z dovolenky v prejednáwanej veci nie je v rozpore ani so závermi rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 228/2016, a to vzhľadom na preukázané mimoriadne okolnosti, ktoré svojou intenzitou odôvodňovali eurokonformný výklad pojmu škoda, zahŕňajúcu tiež právo na imateriálnu ujmu. Nejednalo sa tu o bežné nedostatky zájazdu, ale o významnou intenzitou narušený týždenný pobytový zájazd, ako to konkretizoval súd v odsekoch 34, 29, 30 a 34 napadnutého rozhodnutia, na ktoré odvolací súd odkazuje. Výnimočné okolnosti daného prípadu preto odôvodňovali, aby výkladom vnútroštátneho práva (eurokonformným výkladom pojmu škoda) súd dospel k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy.

40. Odlišné okolnosti prípadu v obidvoch prejedávaných veciach (v žalovanej označenej veci malo ísť o stratu pôžitku z dovolenky spočívajúcej v tom, že v dôsledku nekvalitne poskytnutých služieb, klienti cestovnej kancelárie nestrávil dovolenku v príjemnom prostredí, ktoré očakávali na základe objednávky a boli sklamaní), odôvodňovali odlišný záver súdu prvej inštancie.

41. Odvolacia námietka žalovanej, že súd prvej inštancie opomínal platné právne predpisy a právne stanoviská i názory vyšších súdnych autorít, vzhľadom na vyššie uvedené nebola dôvodná. Definícia právnej istoty v Civilnom sporovom poriadku (v prípade absencie ustálenej rozhodovacej praxe) ju považuje aj za stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo, ako tomu bolo v danom prípade. Existencia inej vady majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ako ani nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, či porušenie práva na súdnu ochranu, preukázané neboli, a iné odvolacie námietky žalovaná nevzniesla. Argumentácia žalovanej vzťahujúca sa na priamu účinnosť smernice bola bez právneho významu, keďže pre napadnuté rozhodnutie nebola právne významná.

42. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, citoval právne predpisy, ktoré v spojení s rozhodnutiami vyšších súdnych autorít i nadnárodnou judikatúrou správne aplikoval na prejednávaný prípad a vyvodil správne právne závery, ktoré náležite vysvetlil. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04).

43. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá potom odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, prípadne zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvoinštančného rozhodnutia (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16.11.2011, sp. zn. 6 Cdo 145/2011).

44. Odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. o uložení povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ spoločne a nerozdielne sumu 348,50 eur s úrokom z omeškania vo výške 5,5 % ročne od 1.9.2013 do zaplatenia, ako vecne správne potvrdil.

45. Týkalo sa to aj rozhodnutia o náhrade trov konania. Súd prvej inštancie aplikoval správne zásadu úspechu vo veci (§ 255 ods. 1 CSP) na posudzovanú vec s odôvodnením, že výška plnenia závisela od úvahy súdu a v takom prípade nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože ho nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalobcov bolo zasiahnuté, pričom výška nároku je druhotná a nadväzujúca. Žalobcov v predmetnej veci súd prvej inštancie preto opodstatnene považoval za plne procesne úspešných, keďže mali plný úspech čo do základu uplatneného nároku na zľavu z ceny zájazdu, ako i náhradu nemajetkovej ujmy, pričom výška plnenia vyplývajúca z tohto ich procesného úspechu, závisela od úvahy súdu.

46. Hoci Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, zásadu úspechu vo veci je potrebné uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisela od úvahy súdu (porov. Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 926 s.). Žalobcovia majú pritom právo na plnú náhradu trov konania výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej), čo je zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspech vo veci, keďže ten sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku (porov. Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 927 s.). Platná právna úprava preto umožňovala súdu prvej inštancie zohľadniť dopad voľnej úvahy súdu na sporový úspech strany.

47. Vyššie uvedené závery nebol spôsobilý ovplyvniť argument žalovanej o uplatnení si nároku na zľavu z ceny zájazdu, vo väčšom rozsahu ako im prináležal (vzhľadom na cenu zájazdu, jednotlivých služieb, ich rozsah a dĺžku počas ktorej služby neboli riadne poskytované). Žalobcovia ako spotrebitelia si v konaní (opisom rozhodujúcich skutočností v žalobe) uplatnili žalovanú sumu ako celkový percentuálny nárok, na zľavu z ceny zájazdu a náhradu nemajetkovej škody (80 % zo zaplatenej ceny zájazdu 2.323,30 eur z toho 50 % zľava z ceny zájazdu a 30 % náhrada nemajetkovej ujmy z ceny zájazdu), ktorý bol súdom na základe vykonaného dokazovania posúdený a rozlíšený na jednotlivé nároky, vrátane vyhodnotenia preukázania dôvodnosti výšky týchto nárokov. Preto bol správny záver súdu prvej

inštancie, že výška nárokov v prejednávanej veci závisela na posúdení a úvahe súdu. V prípade obidvoch nárokov boli žalobcovia úspešní, pričom výška priznaného plnenia bola ustálená súdom.

48. Z dôvodu, že žalobcovia boli v odvolacom konaní úspešní, podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP vzniklo im právo na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej, v konaní neúspešnej. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobcovia majú voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

49. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.